

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціально-гуманітарних технологій, спорту та реабілітації
Кафедра психології, педагогіки та суспільних дисциплін

Затверджено

Науково-методичною радою Університету,
протокол від «12» 02 2024 № 6

Голова НМР Іван Шемелинець

Робоча програма
навчальної дисципліни
«Сімейне консультування»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
денної та заочної форми навчання
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 053 «Психологія»
освітньо-професійна програма «Психологія»
Статус дисципліни: вибіркова

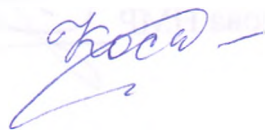
Ірпінь 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Сімейне консультування» укладена на основі освітньо-професійної програми «Психологія» (нова редакція для вступу 2023) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія», затвердженої Вченою радою Державного податкового університету від 30.03.2023, протокол №9.

Укладачі:

І.О. Петухова, кандидат педагогічних наук,
доцент, завідувач кафедри психології,
педагогіки та суспільних дисциплін

Н.В. Костевська, старший викладач кафе-
дри психології, педагогіки та суспільних
дисциплін

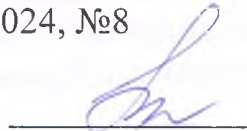
Гарант освітньої програми

М.Ю. Заушнікова, к.психол.н., доцент,
доцент кафедри психології, педагогіки та
суспільних дисциплін

Розглянуто і схвалено кафедрою психології, педагогіки та суспільних дисциплін,
протокол від «5» січня 2024, №8

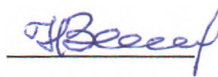
Завідувач кафедри

І.О. Петухова, к.пед.н., доцент

Розглянуто і схвалено вченою радою факультету соціально-гуманітарних техно-
логій, спорту та реабілітації, протокол від «18» січня 2024, № 6

Голова Вченої ради
факультету соціально-гуманітарних
технологій, спорту та реабілітації

Н. І. Зикун, д. н. із соц. ком.,
професор

Завідувач навчально-
методичного відділу

І.В. Качур, к. біол. н., доцент

Реєстраційний № _____

Зміст

1. Передмова.....	4
2. Опис навчальної дисципліни	5
2.1. Результати навчання	5
2.2. Пререквізити і постреквізити вивчення дисципліни.....	5
2.3. Структура навчальної дисципліни.....	6
2.4. Рейтинг-план.....	7
2.5. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення.....	8
3. Програма навчальної дисципліни	9
4. Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти	14
5. Засоби діагностики результатів навчання.....	16
6. Форми та питання поточного та підсумкового контролю.....	17
7. Рекомендована література	21
8. Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисци- пліни.....	21

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Сімейне консультування» відноситься до вибіркової навчальної дисципліни освітньої програми професійної підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) зі спеціальності 053 «Психологія».

Мета навчальної дисципліни: засвоєння понятійно-термінологічного апарату і формування умінь усно або письмово відтворити призначення термінів і понять; формування навичок свідомо використовувати термінологічний апарат навчальної дисципліни; створення умов для засвоєння здобувачами вищої освіти цілісної системи знань, які допоможуть забезпечити ефективність процесу сімейного психологічного консультування; ознайомлення з основними параметрами процесу сімейного консультування: умовами, структурою, динамікою, чинниками, що впливають на особливості перебігу консультативного процесу сім'ї; визначення критеріїв результативності даного різновиду психологічної консультації для клієнтів і психолога; формування та розвиток професійно та особистісно важливих якостей майбутніх фахівців в контексті проведення якісного і результативного сімейного консультування.

Завдання навчальної дисципліни передбачає: знайомство з основними теоретичними уявленнями про сімейне консультування і оволодіння понятійним і термінологічним апаратом навчальної дисципліни; формування уявлень про типологію клієнтів; знайомство з професійними вимогами, що висуваються до консультанта; вивчення основних методів, прийомів і технік психологічного консультування, які застосовуються для сімейних пар; вивчення форм і видів цілеспрямованого психологічного впливу в психологічному консультуванні сім'ї; ознайомлення з процедурою консультативної бесіди; розвиток і поглиблення навичок рефлексивного аналізу.

Методи та форми навчання: методи теоретичного дослідження; лекційні, семінарські, практичні заняття, індивідуальна й самостійна робота; робота в мережі Internet, написання дайджестів, есе, розв'язання психолого-педагогічних ситуацій, презентація власних проєктів.

Форми організації навчання: денна, заочна.

Методи та форми навчання:

У навчальному процесі дисципліни «Сімейне консультування» використовуються наступні методи та форми навчання:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні, наочні, практичні методи; індуктивний та дедуктивний метод; творчі, проблемно-пошукові методи; навчальна робота під керівництвом та самостійна робота.
2. Метод стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності: метод стимулювання інтересу до навчання (створення ситуації інтересу при викладанні матеріалу, початкові дискусії, аналіз життєвих ситуацій); метод стимулювання обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни, вимоги до вивчення навчальної дисципліни, заохочення);
3. Методи контролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: метод усного опитування; письмовий контроль; тестові методи; екзамен.

Організація поточного та підсумкового контролю знань.

Самостійна робота здобувача вищої освіти передбачає опанування теоретичного матеріалу з рекомендованої літератури, аналіз сучасних психологічних досліджень. Наведені у програмі питання для самоконтролю покликані зорієнтувати здобувачів на вивчення і практичне засвоєння психологічного інструментарію, формування здатності узагальнити отримані результати, а також становитимуть основу при формуванні екзаменаційних білетів з навчального курсу «Сімейне консультування».

Індивідуально-консультаційна робота здобувача вищої освіти передбачає написання доповідей, есе, підготовку презентацій, тез на наукові конференції. Організація поточного та підсумкового контролю знань.

Форма підсумкового контролю – екзамен.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Вибіркова	
	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2	4-й	4-й
Загальна кількість годин – 120	Семестр	
	8-й	8-й
	Лекції	
	18 год.	4 год.
	Семінарські	
	22 год.	4 год.
	Практичні	
	-	-
	Самостійна робота	
	78 год.	110 год.
	Індивід.-консультац. робота:	
	2 год.	2 год.
	Форма семестрового контролю: екзамен	

2.1. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Компетентності	Результати навчання
Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).	Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту.	Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій

2.2. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ:

Супутніми для вивчення цієї дисципліни є: «Психологічне консультування», «Психокорекція», «Вступ до спеціальності».

Наступною у вивченні є навчальна дисципліна «Психотерапія».

2.3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього о	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	с	с.р.	ікр		л	с	с.р.	ікр
Модуль I денна форма навчання = 1,8 зал. кред. (56 год.)										
Модуль I заочна форма навчання = 1,9 зал. кред. (58 год.)										
МОДУЛЬ I. Сімейне консультування як різновид психологічної допомоги										
Тема 1. Сімейне консультування: поняття, складові та специфіка	15	4	2	9		15	2		13	
Тема 2. Особливості та проблеми сімейного консультування	13	2	2	9		15	2		13	
Тема 3. Напрями сімейного консультування	14	2	2	10		14			14	
Тема 4. Моделі сімейного консультування	14	2	2	10		14			14	
<i>Форма контролю – контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.) – письмова робота</i>										
<i>Разом за Модулем 1</i>	<i>56</i>	<i>10</i>	<i>8</i>	<i>38</i>		<i>58</i>	<i>4</i>		<i>54</i>	
Модуль II денна форма навчання = 2,2 зал. кред. (64 год.)										
Модуль II заочна форма навчання = 2,1 зал. кред. (62 год.)										
МОДУЛЬ II. Спеціальні проблеми сімейного консультування										
Тема 5. Робота психологаконсультанта щодо розв'язання подружніх конфліктів	16	2	4	10		16		2	14	
Тема 6. Робота психологаконсультанта з проблем виховання дітей у сім'ї	16	2	4	10	2	18		2	14	2
Тема 7. Проблема розлучень та повторних шлюбів	14	2	2	10		14			14	
Тема 8. Консультування сімей із іншими різновидами дисфункцій	16	2	4	10		14			14	
<i>Форма контролю – контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.) – письмова робота</i>										
<i>Разом за Модулем 2</i>	<i>64</i>	<i>8</i>	<i>14</i>	<i>40</i>	<i>2</i>	<i>62</i>		<i>4</i>	<i>56</i>	<i>2</i>
Усього годин	120	18	22	78	2	120	4	4	110	2

2.4. РЕЙТИНГ-ПЛАН

Години	Тема	Форма заняття та діяльності (лекція, семінар, самостійна робота здобувача, контрольний захід, підсумкове тестування, індивідуальна робота)	Результати навчання	Вага оцінки (кількість балів) Денна форма	Вага оцінки (кількість балів) Заочна форма
Змістовий модуль 1					
4/2 2/0 9/13	Тема 1. Сімейне консультування: поняття, складові та специфіка	Лекційне заняття Семінарське заняття Самостійна робота	Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	- 2 1	- - 3
2/2 2/2 9/13	Тема 2. Особливості та проблеми сімейного консультування	Лекційне заняття Семінарське заняття Самостійна робота	Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	- 2 1	- - 3
2/0 2/0 10/14	Тема 3. Напрями сімейного консультування	Лекційне заняття Семінарське заняття Самостійна робота	Сформувати цілісне уявлення про типологію проблем, із якими звертається подружжя на сімейне консультування, шляхи їхнього розв'язання; процедуру консультативної бесіди; навички рефлексивного професійного аналізу	- 2 1	- - 3
2/0 2/0 10/14	Тема 4. Моделі сімейного консультування	Лекційне заняття Семінарське заняття Самостійна робота Контрольна робота	Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	- 2 1 3	- - 3 -
Усього за модулем 1				15	12
Змістовий модуль 2					
2/0 4/2 10/14 2/2	Тема 5. Робота психолога консультанта щодо розв'язання подружніх конфліктів	Лекційне заняття Семінарське заняття Самостійна робота	Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.	- 4 1	- 4 3
2/0 4/2 10/14 2/2	Тема 6. Робота психолога консультанта з проблем виховання дітей у сім'ї	Лекційне заняття Семінарське заняття Самостійна робота Індивідуально-консультативна робота	Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	- 4 1 9	- 4 3 7
2/0 4/0 10/14	Тема 7. Проблема розлучень та повторних шлюбів	Лекційне заняття Семінарське заняття Самостійна робота	Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.	- 4 1	- - 3

2/0 2/0 10/14	Тема 8. Консультування сімей із іншими різновидами дисфункцій	Лекційне заняття Семінарське заняття Самостійна робота Контрольна робота	Складати та реалізувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.	- 2 1 3	- - 3 6
Комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE				5	5
Усього за модулем 2				35	38
<i>Форма підсумкового контролю – екзамен</i>				50	50
Усього за курсом				100	100

2.5. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Протоколи психологічних технік і методик

Zoom, Moodle

Мультимедійний супровід освітнього процесу

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ № 1. СІМЕЙНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК РІЗНОВИД ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ

Тема 1. Сімейне консультування: поняття, складові та специфіка

План лекційного заняття

1. Поняття сімейного консультування та його складові
2. Основні задачі сімейних консультантів
3. Особливості сімейного та подружнього консультування

План семінарського заняття:

1. Мета, завдання сімейного консультування
2. Вимоги до особистості сімейного консультанта
3. Методи вивчення сімейних стосунків

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Класифікація різновидів подружнього консультування: дошлюбне; подружнє; консультування з питань розлучень; консультування після розлучення
2. Історичні корені сімейного консультування
3. Функції психологічного консультування щодо сімейних проблем: просвітницько-інформативна та терапевтична

Перелік питань для самоконтролю

1. Охарактеризуйте основні завдання сімейного консультування
2. Назвіть особливості сімейного та подружнього консультування
3. Перерахуйте та охарактеризуйте функції психологічного консультування

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [2,3].

Допоміжні: [6,8].

Інформаційні ресурси Інтернет: [10,11].

Міжнародні видання: [14].

Тема 2. Особливості та проблеми сімейного консультування

План лекційного заняття

1. Проблеми та кризи в сім'ї як передумова звернення до психолога
2. Класифікація сімей залежно від їхньої здатності вирішувати кризи: зрілі, псевдоблагополучні, проблемні сім'ї
3. Основні принципи та правила сімейного консультування

План семінарського заняття

1. Особливості молоді сім'ї. Специфіка консультування молоді сім'ї
2. Подружнє консультування: проблеми вибору партнера, проблеми взаємин, сексуальні проблеми, розлучення
3. Проблеми міжособистісних стосунків

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Проблеми взаємин із теперішніми чи колишніми родичами
2. Проблеми особистісного зростання

Перелік питань для самоконтролю

1. Чим відрізняється консультування молодого подружжя від того, яке вже понад 10 років разом?
2. Які сімейні криз Ви знаєте? Охарактеризуйте їх.
3. Назвіть методики, спрямовані на розв'язання подружніх конфліктів

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [1,2].

Допоміжні: [4,7].

Інформаційні ресурси Інтернет: [10,12].

Міжнародні видання: [13,14].

Тема 3. Напрями сімейного консультування

План лекційного заняття

1. Основні ознаки психоаналітичного підходу
2. Гуманістичний напрям у сімейному консультуванні
3. Клієнт-центроване сімейне консультування
4. Когнітивно-біхевіористичний напрям сімейного консультування

План семінарського заняття

1. Тренінг батьківських здібностей, тренінг умінь оцінювати та коригувати сімейні стосунки тощо. Техніки, побудовані на використанні оперантного обумовлення: «шейпінг», «жетонна система», «контрактна система», «тайм аут»
2. Техніки, побудовані на класичному обумовленні: систематична десенсибілізація, імплзивна терапія
3. Когнітивно-афективні техніки: «зупинка думок», «модельовання», «ре атрибуція»

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Основний принцип поведінкового консультування
2. Принципи клієнт центрованого сімейного консультування: активне слухання, конгруентність, позитивне ставлення, емпатія

Перелік питань для самоконтролю

1. Проаналізуйте переваги та недоліки відомих Вам підходів до сімейного консультування
2. У чому зміст техніки сімейного консультування «тайм аут». Для розв'язання якої сімейної проблеми вона доречна?

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [1,3].

Допоміжні: [5,9].

Інформаційні ресурси Інтернет: [10,11,12].

Міжнародні видання: [14].

Тема 4. Моделі сімейного консультування

План лекційного заняття

1. Основні представники структурної моделі сімейного консультування
2. Модель психологічного консультування сім'ї, що базується на теорії сімейних систем
3. Методологічні принципи сімейного системного консультування
4. Етапи впливу на сімейну систему
5. Стратегії психологічного консультування сім'ї

План семінарського заняття

1. Типові порушення життєдіяльності сім'ї за Сальвадором Мінухіним
2. Структура сім'ї. Система підтримки структури сім'ї: генетична система підтримки структури сім'ї, система компліментарних / доповнюючих ролей
3. Субсистеми сім'ї (холони). Субсистема подружньої пари. Субсистема батьків. Субсистема дітей (сіблінгів)
4. Соціометричні техніки роботи з сім'єю Соціометричні техніки як метод діагностики ролей і функцій у конкретній соціальній ситуації
5. Соціометрія як метод корекції внутрішньо сімейної взаємодії. Соціометричні техніки: сімейна соціограма, генограма, екокарта, сімейний простір, сімейна скульптура, рольова карткова гра. Переваги використання соціометричних технік
6. Втручання, які змінюють кордони та ієрархію всередині неблагополучних сімей
7. Робота з домінуючими афектами у неблагополучних сім'ях
8. Структурні техніки: відстеження, підтримка меж між поколіннями, приєднання до субсистеми, сімейний ритуал, відпустка, обмін ролями
9. Робота з викривленнями чужих повідомлень. Стратегія психологічної роботи з викривленими чужими повідомленнями. Робота з викреслюванням та узагальненням. Робота з не конгруентними повідомленнями

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Кордони між сімейними субсистемами. Вигідні, дифузні та чіткі кордони сімейного

життя.

2. Структурні техніки як засоби інтервенції та реорганізації структури сімейної системи.

Переваги використання структурних технік

3. Цілі психологічної допомоги сім'ї у межах структурної моделі

Перелік питань для самоконтролю

1. Охарактеризуйте моделі сімейного консультування

2. Охарактеризуйте техніки моделей сімейного консультування

3. Надайте пояснення доцільності застосування відомих Вам технік у конкретних ситуаціях

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [1,2,3].

Допоміжні: [4,6,7,8].

Інформаційні ресурси Інтернет: [10,11,12].

Міжнародні видання: [13,14].

Модуль II. СПЕЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СІМЕЙНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Тема 5. Робота психолога-консультанта щодо розв'язання подружніх конфліктів

План лекційного заняття

1. Стратегії поведінки подружжя у конфлікті

2. Приховані психологічні причини руйнування сім'ї

3. Умови подолання сімейних конфліктів

План семінарського заняття

1. Методика «Конструктивна сварка» С. Кратохвіла

2. Методика «Подружня угода» («Техніка списку»)

3. Методика «Подружня конференція»

4. Методика «Сімейна порада»

5. Методика психологічної діагностики та корекції конфліктного спілкування в сім'ї В. А.Смєхова

6. Методика «Реакція подружжя на конфлікт»

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

Поняття подружнього конфлікту. Конструктивні та деструктивні функції конфлікту

Методики щодо розв'язання подружніх конфліктів

Перелік питань для самоконтролю

1. Які стратегії поведінки у подружніх конфліктів зустрічаються найчастіше? Опишіть названі Вами стратегії щодо причин їх застосування одним із подружжя

2. Охарактеризуйте методику «Подружня угода» та назвіть життєвий контекст, в межах якого її краще застосувати

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [1,2,3].

Допоміжні: [4,6,7,8].

Інформаційні ресурси Інтернет: [10,11,12].

Міжнародні видання: [13,14].

Тема 6. Робота психолога консультанта з проблем виховання дітей у сім'ї

План лекційного заняття

1. Причини, з приводу яких виникають проблеми виховання дітей у сім'ї

2. Типи технік виховання, які використовуються батьками

План семінарського заняття

1. Техніки, які базуються на пріоритеті сили

2. Техніки, які базуються на позбавленні любові

3. Техніки, які базуються на індукції

4. Опитувальник АСВ. Методика «Батьків оцінюють діти»

5. Рекомендації для оптимізації спілкування між батьками та дітьми

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Техніки виховання, які використовуються батьками для регуляції власного психоемоційного

стану

2. Переваги і недоліки моделей виховання, які використовуються батьками

Індивідуально-консультаційна робота:

1. Консультування батьків з питань вікових особливостей дітей
2. Сімейне консультування як профілактика порушень стосунків у сім'ї

Перелік питань для самоконтролю

1. Чому виникають проблеми виховання дітей у сім'ї?
2. Представте рекомендації для оптимізації спілкування між батьками та дітьми
3. Опишіть техніки, які застосовуються з приводу проблем виховання дітей у сім'ї

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [1,2,3].

Допоміжні: [4,6,7,8].

Інформаційні ресурси Інтернет: [10,11,12].

Міжнародні видання: [13,14].

Тема 7. Проблема розлучень та повторних шлюбів

План лекційного заняття

1. Причини розлучень
2. Переінтерпретація проблеми: розлучення як вираження бажання покращити якість власного життя
3. Аналіз генезису стану подружнього розриву
4. Періодизація процесу після розлучення. Типи взаємин розлучених батьків

План семінарського заняття

1. Можливі причини бажання розлучитись та робота над ними, спрямована на запобігання розлучень
2. Відчуженість від свого образу життя як можливий фактор скорочення спілкування між партнерами, фактор подружніх зрад та розлучень
3. Саморуйнівна поведінка тих, хто розлучується, профілактика
4. Наслідки розлучення для чоловіків, жінок та дітей

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Правила в біноклеарній сім'ї
2. Повторні шлюби. Типи повторних шлюбів
3. Вплив розлучення батьків на дітей

Перелік питань для самоконтролю

1. Назвіть причини розлучень
2. У чому полягає профілактика само руйнівної поведінки тих, хто розлучується
3. Як нівелювати негативний вплив розлучення на дітей?

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [1,2,3].

Допоміжні: [4,6,7,8].

Інформаційні ресурси Інтернет: [10,11,12].

Міжнародні видання: [13,14].

Тема 8. Консультування сімей із іншими різновидами дисфункцій

План лекційного заняття

1. Різновиди насилля
2. Викриття факту насильства

План семінарського заняття

1. Консультування сім'ї, де є проблема узалежнення від психотропних речовин
2. Особливості розвитку дитини в сім'ї, узалежненій від алкоголю
3. Консультування сім'ї, де є тяжкохворі або люди з інвалідністю

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Невдале подружнє життя: теоретичні та практичні аспекти психологічного діагностування та консультування
2. Характеристика основних програм соціально-психологічної допомоги людям похилого

віку у вирішенні їх особистісних проблем

Перелік питань для самоконтролю

1. Назвіть основні характеристики зрілої сім'ї
2. Якими є особливості консультування сімей, де є важко хворі члени родини?

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [1,2,3].

Допоміжні: [4,6,7,8].

Інформаційні ресурси Інтернет: [10,11,12].

Міжнародні видання: [13,14].

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, повинен включати обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE для денної форми навчання (максимально до 5 балів).

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Кількість балів		Критерії оцінювання
Денна ф/н	Заочна ф/н	
2	4	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію належним чином обґрунтовував свої думки та зробивузагальнені підсумки.
1	2-3	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неточності та незначні помилки.
0,5	1	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання
0	0	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань.

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти

К-сть балів		Критерії оцінювання
Денна ф/н.	Заочна ф/н	
9	7	Послідовність, логічність написання роботи, що супроводжена наочним матеріалом та, відповідно, її захистом, виокремленням основних наукових положень, які структурно об'єднанні, проаналізовані та узагальнені висновками.
7-8	5-6	Достатній рівень представленої роботи, її теоретичний аналіз, проте у роботі відсутній зв'язок результатів практичної діяльності із науковими засадами, що обґрунтовують природу психотерапевтичної проблеми
5-6	4	Достатній рівень представленої роботи, її теоретичний аналіз, підготовлена презентація, що розкриває основні положення, проте здобувач не захистив представлений матеріал
3-4	3	Послідовність, логічність написання дослідження наявна, проте результати не мають візуального супроводу у вигляді презентації
2	2	Робота представлена, захищена усно, проте відсутні її захист і презентація
1	1	Робота здана, не захищена, презентація відсутня
0		Робота відсутня

Шкала оцінювання роботи самостійної роботи здобувачів вищої освіти

К-сть балів		Критерії оцінювання
Денна	Заочна	
1	3	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей

0,5	2	Здобувач вищої освіти розкриває сутність теоретичних питань, усвідомлює алгоритм практичних завдань, використовуючи при відповідну термінологію
0,25	1	Здобувач поверхово викладає навчальний матеріал, недостатньо чітко розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускає при цьому суттєві помилки
0		Робота відсутня

Критерії оцінювання контрольних робіт

Проведення поточного контрольного заходу є обов'язковим для здобувачів вищої освіти. Такий захід проводиться у вигляді аудиторної комплексної роботи та дозволяє здійснити контроль знань студентів за всіма змістовими модулями. Контрольний захід проводиться у письмовому вигляді і може включати теоретичні питання, розуміння понятійного апарату з навчальної дисципліни, тестові завдання.

Шкала оцінювання контрольних робіт

К-сть балів		Критерії оцінювання
Денна ф/н	Заочна ф/н	
3	5-6	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано викладає його під час написання контрольних робіт із посиланням на актуальні літературні джерела, володіючи термінологічним словником із навчальної дисципліни
2	3-4	Здобувач вищої освіти володіє теоретичними засадами досліджуваної теми, проте не здатний пов'язати теорію із практикою, спостерігається недостатнє усвідомлення термінологічного апарату навчальної дисципліни
1	2	Здобувач вищої освіти в неповному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово викладає його у письмових відповідях, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності
0,5	1	Здобувач вищої освіти має суттєві ускладнення під час письмового викладу матеріалу, не розуміє змісту теоретичних питань, не готовий дати відповідь на практичні завдання
0	0	Робота відсутня

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та екзамену (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі екзамену.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку:

Відповідність підсумкової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Сума балів за 100- бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
			Екзамен, курсова робота, практика	Залік
90-100	A	відмінно	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	добре	
70-79	C	добре		
60-69	D	задовільно	задовільно	
50-59	E	достатньо		

35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу		

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- тестування;
- доповіді, есе, презентації;
- індивідуальні завдання;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації результатів самостійної, індивідуальної роботи та наукових досліджень;
- контрольна робота;
- комп'ютерне тестування на платформі MOODLE ДПУ;
- екзамен.

6. ФОРМИ ТА ПИТАННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів засвоєння програмного матеріалу з навчальної дисципліни «Сімейне консультування» передбачає поточний, проміжний та підсумковий форми контролю, які здійснюються на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль здійснюється впродовж семестру під час проведення семінарських занять, при перевірці самостійних робіт виконанні індивідуальної, контрольних робіт і має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу з предмета.

При поточному контролі оцінюються наступні результати: відповіді на семінарських заняттях; контрольних робіт; результати виконання завдань самостійної роботи здобувача, передбачених навчальним планом; для змішаної (дистанційної) форми навчання (відповіді під час занять в дистанційному режимі (на форумах, чатах, Zoom, Google Meet, Microsoft Teams тощо); результати виконання завдань самостійної роботи здобувача; результати виконання інших видів робіт (участь у наукових, науково-практичних конференціях, олімпіадах, підготовка наукової статті).

Проміжний контроль здійснюється у формі контрольного заходу (тест, інтерпретація теоретичного питання; розв'язання практичних ситуацій, кейсів).

З навчальної дисципліни «Сімейне консультування» передбачено 2 контрольні (модульні) роботи. Здобувачів завчасно інформуються про терміни проведення і зміст контрольної (модульної) роботи. Результат поточного контролю визначається сумарно за всіма складовими поточного контролю.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Перелік питань до поточного контролю

Перелік питань до Модулю 1

1. Сімейне консультування як психологічна допомога
2. Історичні корені сімейної психотерапії та сімейного консультування
3. Функції психологічного консультування щодо сімейних проблем
4. Відмітні ознаки сімейного консультування та сімейної психотерапії
5. Порівняльний аналіз сімейного та індивідуального консультування
6. Професійна підготовка сімейних консультантів
7. Напрями сімейного консультування
8. Психодинамічний напрям у сімейному консультуванні
9. Основні ознаки психоаналітичного підходу
10. Концепція психологічного консультування сім'ї М. Боуена
11. Концепція контекстової психологічної допомоги сім'ї Д. Ульріха
12. Техніки психоаналітичного сімейного консультування: вільні асоціації
13. Техніки психоаналітичного сімейного консультування: конфронтація
14. Техніки психоаналітичного сімейного консультування: інтерпретація
15. Техніки психоаналітичного сімейного консультування: робота зі снами
16. Техніки психоаналітичного сімейного консультування: ранніми спогадами
17. Обмеження використання психоаналітичного консультування
18. Когнітивно-біхевіористичний напрям у сімейному консультуванні
19. Основний принцип поведінкового консультування
20. Техніки сімейного поведінкового консультування: загальна характеристика

Перелік питань до Модулю 2

1. Техніки, побудовані на використанні оперантного обумовлення: шейпінг, жетонна система, контрактна система, таймаут
2. Техніки, побудовані на класичному обумовленні: систематична десенсибілізація, імплізивна терапія
3. Когнітивно-афективні техніки: «зупинка думок», «моделювання», «реатрибуція»
4. Гуманістичний напрям у сімейному консультуванні
5. Клієнто центроване сімейне консультування
6. Стадії консультативної роботи із сім'єю
7. Принципи клієнто центрального сімейного консультування

8. Моделі сімейного консультування
9. Структурна модель
10. Сім'я як мала соціальна група
11. Сімейна система
12. Функціональні та дисфункціональні сім'ї
13. Закони формування сімейної системи
14. Етапи життєдіяльності сім'ї
15. Параметри сімейної системи
16. Структура сім'ї та системи її підтримання
17. Сімейні субсистеми
18. Конструктивні та неконструктивні засоби формування сімейної субсистеми «чоловік - дружина»
19. Різновиди насилля
20. Викриття факту насильства
21. План семінарського заняття
22. Консультування сім'ї, де є проблема узалежнення від психотропних речовин
23. Особливості розвитку дитини в сім'ї, узалежненій від алкоголю
24. Консультування сім'ї, де є тяжкохворі або люди з інвалідністю
25. План самостійної роботи здобувача вищої освіти
26. Невдале подружнє життя: теоретичні та практичні аспекти психологічного діагностування та консультування
27. Характеристика основних програм соціально-психологічної допомоги людям похилого віку у вирішенні їх особистісних проблем
28. Можливі причини бажання розлучитись та робота над ними, спрямована на запобігання розлучень
29. Відчуженість від свого образу життя як можливий фактор скорочення спілкування між партнерами, фактор подружніх зрад та розлучень
30. Саморуйнівна поведінка тих, хто розлучується, профілактика
31. Наслідки розлучення для чоловіків, жінок та дітей
32. План самостійної роботи здобувача вищої освіти
33. Правила в бінуклеарній сім'ї
34. Повторні шлюби. Типи повторних шлюбів
35. Вплив розлучення батьків на дітей

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Сімейне консультування як психологічна допомога
2. Історичні корені сімейної психотерапії та сімейного консультування
3. Функції психологічного консультування щодо сімейних проблем
4. Відмітні ознаки сімейного консультування та сімейної психотерапії
5. Порівняльний аналіз сімейного та індивідуального консультування
6. Професійна підготовка сімейних консультантів
7. Напрями сімейного консультування
8. Психодинамічний напрям у сімейному консультуванні
9. Основні ознаки психоаналітичного підходу
10. Концепція психологічного консультування сім'ї М. Боуена
11. Концепція контекстової психологічної допомоги сім'ї Д. Ульріха
12. Техніки психоаналітичного сімейного консультування: вільні асоціації
13. Техніки психоаналітичного сімейного консультування: конфронтація
14. Техніки психоаналітичного сімейного консультування: інтерпретація
15. Техніки психоаналітичного сімейного консультування: робота зі снами
16. Техніки психоаналітичного сімейного консультування: ранніми спогадами
17. Обмеження використання психоаналітичного консультування
18. Когнітивно-біхевіористичний напрям у сімейному консультуванні
19. Основний принцип поведінкового консультування
20. Техніки сімейного поведінкового консультування: загальна характеристика
21. Техніки, побудовані на використанні оперантного обумовлення: шейпінг, жетонна система, контрактна система, таймаут
22. Техніки, побудовані на класичному обумовленні: систематична десенсибілізація, імпульсивна терапія
23. Когнітивно-афективні техніки: «зупинка думок», «моделювання», «реатрибуція»
24. Гуманістичний напрям у сімейному консультуванні
25. Клієнто центроване сімейне консультування
26. Стадії консультативної роботи із сім'єю
27. Принципи клієнто центрованого сімейного консультування
28. Моделі сімейного консультування
29. Структурна модель
30. Сім'я як мала соціальна група
31. Сімейна система
32. Функціональні та дисфункціональні сім'ї
33. Закони формування сімейної системи
34. Етапи життєдіяльності сім'ї
35. Параметри сімейної системи
36. Структура сім'ї та системи її підтримання
37. Сімейні субсистеми
38. Конструктивні та неконструктивні засоби формування сімейної субсистеми «чоловік - дружина»
39. Різновиди насилля
40. Викриття факту насильства
41. План семінарського заняття
42. Консультування сім'ї, де є проблема узалежнення від психотропних речовин
43. Особливості розвитку дитини в сім'ї, узалеженій від алкоголю
44. Консультування сім'ї, де є тяжкохворі або люди з інвалідністю
45. План самостійної роботи здобувача вищої освіти
46. Невдале подружнє життя: теоретичні та практичні аспекти психологічного діагностування та консультування
47. Характеристика основних програм соціально-психологічної допомоги людям похилого віку у вирішенні їх особистісних проблем
48. Можливі причини бажання розлучитись та робота над ними, спрямована на запобігання розлучень

49. Відчуженість від свого образу життя як можливий фактор скорочення спілкування між партнерами, фактор подружніх зрад та розлучень
50. Саморуйнівна поведінка тих, хто розлучується, профілактика
51. Наслідки розлучення для чоловіків, жінок та дітей
52. План самостійної роботи здобувача вищої освіти
53. Правила в бінуклеарній сім'ї
54. Повторні шлюби. Типи повторних шлюбів
55. Вплив розлучення батьків на дітей

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Кошова І. В., Литовченко Н. Ф. Психотерапія: навчально-методичний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022. 113 с.
2. Психологія сім'ї та шлюбу: таблиці, схеми, коментарі: навчально-наочний підручник / за заг. ред. О. М. Цільмак. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 266 с.
3. Яцина О. Ф. Основи психотерапії : практикум. Навчально-методичний посібник. Ужгород, 2021. 80 с.

Допоміжна:

4. Волошина, В. В., Вінс, В. А., & Кашпур, Ю. М. Специфіка консультативної допомоги у процесі вирішення проблем молодого подружжя. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія, 2023. (3), 67-71. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.3.13>
5. Дерев'янюк С. П. Когнітивно-поведінкова терапія : Навчально-методичні рекомендації. Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2023. 60 с.
6. Ковальова І.Б., Попова Г.В. Основи психологічного консультування: методичні вказівки для студентів усіх форм навчання зі спеціальності психологія. Харків: НТУ «ХПІ», 2023. 55 с.
7. Кузьо О. Основи психологічної практики : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 124 с. URL: <http://surl.li/hosrq>
8. Психології сім'ї: конспект лекцій / ІринаУшакова Х.: НУЦЗУ, 2019. 90 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/11413/1/>
9. Федоренко Р. П. Психологія сім'ї [Текст] : навч. посіб. / Раїса Петрівна Федоренко. Вид. 2-ге, змін. та доповн. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 480 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21440/1/posibnyk_simia%202021.pdf

Інформаційні ресурси Інтернет:

10. Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України. URL: <http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/arkhiv-vydannia/tom-14/tom-14-vipusk-1>
11. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України. URL <http://dnpb.gov.ua/ua/>
12. Психологічний журнал URL: <https://apsijournal.com/index.php/psyjournal/indexing>

Міжнародні видання:

13. Dolynska L., Zaushnikova M. Formation of communicative competence of the future speech therapist in the process of professional training. Polish journal of science. Warszawa : Global Science Center LP. 2020. №34. VOL. 2. P. 64-67.
14. Iryna V. Ievtushenko, Yevheniia M. Kaliuzhna, Olena O. Nezhynska The study of the self-development model in the context of structural security of the individual integrity (Дослідження моделі саморозвитку в контексті структурної забезпеченості цілісності особистості). Journal of Intellectual Disability - Diagnosis and Treatment, Vol. 8, No. 3, 2020, pp. 288-297. URL : <https://www.lifescienceglobal.com/journals/journal-of-intellectual-disability-diagnosis-and-treatment/volume-8-number-3/82-abstract/jiddt/4020-abstract-the-study-of-the-self-development-model-in-the-context-of-structural-security-of-the-individual-integrity>

**8. ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВ-
ЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри від 20 р. №

Лист оновлення та перезатвердження РПНД

Навчальний рік	Дата засідання ка- федри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідую- вача кафедри	Підпис гаранта ОП